

ELŐFIZETESI ÁR:

Egész évre . . . 6 korona.
Egyes szám ára 4 fillér.

MEGJELENIK HETENKENT EGYSZER:
szombaton és egyes rendki-
vüli alkalmakkor.

A VÁROS

SZERKESZTŐSÉG:

Városi közlevéltár (városház).
földszint 7. sz. lde küldendők
a kéziratok.

KIADÓHIVATAL:

Városi könyvnyomda-vál-
lalat irodája. lde küldendők
az előfizetési díjak és hirde-
tések.

KÖZIGAZGATÁSI, KOZMŰVELŐDÉSI ÉS KOZGAZDASÁGI HETILAP.

Főszerkesztő: VECSEY IMRE. * Felelős szerkesztő: KONCZ AKOS.

Kiadótulajdonos: A VÁROSI KÖNYVNYOMDA-VÁLLALAT.

A fizetésrendezés.

— Ajánlva a bizottsági közgyűlés figyelmébe —

Debreczen sz. kir. város törvényhatósági bi-
zottsági közgyűlése annak idején kimondotta,
hogy a szervezeti szabályzat átdolgozására kikül-
dött bizottság munkálatát és az ezzel szervi össze-
függésben levő fizetésrendezési javaslatot a
szeptemberi rendes közgyűlésen kívánja tárgyalni.

Miután pedig az ügyek csak úgy intézhetők
el, a felvetett eszmék csak akkor hozhatnak gyü-
möcsöt, ha a közgyűlési határozatok végrehaj-
tatnak, valóban itt az ideje, hogy ezen régóta
huzódó kérdés vagy végleg kerüljön le a napi-
rendről, vagy pedig oly irányban oldassék meg,
mely méltó Debreczen sz. kir. város gondolkodá-
sához, másrészt a városi tisztviselők, valamint a
segéd- és kezelőszemélyzetnek jogos igényeit
kielégíti.

Mert úgy a szervezeti szabályzat módosítását,
mint a város összes tisztviselőinek és alkalmazot-
tainak fizetésrendezési ügyét tovább halasztani
nem lehet. Ósdi amaz és nem méltányos a mos-
tani javadalmazás. Elmondották ezt már többen
nemcsak e helyen, hanem az összes helyi lapok-
ban, valamint a fórumon és a társaságokban
egyaránt.

Változtak a megélhetési viszonyok, változni
kell, illetve a megélhetési cikkek árának emelke-
désével emelkedni kell a tisztviselők fizetéseknek is.
Nem szabad tehát álokoskodásokkal huzni-halasz-
tani a fizetésrendezés megoldását nemcsak azért,
mert e tekintetben Debreczen ugyszólván egye-
dül maradt hátra a nagy városok között, de azért
sem, mert nem szabad a tisztviselőkart kitenni
annak a veszedelemnek, hogy az adósságok ten-
gerébe merüljön és az anyagiakkal való küzde-
lemben lelkének nemesebb része elpusztuljon.

Megengedjük, hogy ezen kérdés megoldása
terhet ró a városra. Ez a teher azonban számba
sem jöhet, ha a törvényhatósági bizottsági köz-
gyűlés által megszavazott és a belügyminiszter
ur által időnként jóváhagyott drágasági pótlék
összegét a fizetésrendezés folytán előállandó több-
letbe betudjuk. És míg a drágasági pótlék meg-
adása vagy megtagadása a hangulat alatt születik
meg és igen könnyen megeshetik, hogy a köz-
gyűlés az idevonatkozó kérelmet elutasítja, to-
vábbá, mivel ez igazán csak alamiznaszámba
megy, sokkal okosabb dolog felhagyni a drága-
sági pótlékkal és oly fizetési javaslatot terjeszteni

elő, mely állandóan gondoskodik a tisztviselők
és alkalmazottak anyagi helyzetéről és lehetővé
teszi, hogy azok, akik a város ezerágu ügyeit
intézik, ne legyenek az anyagi romlásnak és az
anyagi romlást okvetlenül követő lelki lehangolt-
ság áldozatai.

E lapok felelős szerkesztője a tavaszon készi-
tett egy fizetésrendezési javaslatot. Megvallom az
igazat, hogy nekem ez a javaslat tetszett, mert
nem lőtt túl a célon, nem kedvezett sem jobbra,
sem balra, hanem egyenlő mértékkel mért a leg-
magasabb és legalacsonyabb állás részére. És vég-
eredményében az egész fizetésrendezési javaslat
— a mostani drágasági pótléket is véve — ha jól
emlékezem, 30—40,000 koronával terhelte volna
meg a költségvetést. Ennyit pedig valóban nem
sajnálhatunk attól a testülettől, mely idejét, te-
hetségét a közjó javára szenteli és becsületessé-
gével, megbízhatóságával szolgálja a várost és
annak ügyeit.

Kár volt ezt a javaslatot ad acta tenni. Egé-
szében jó volt és ami egy ember szemének figyel-
mét elkerülte, azt pótolni lehetett volna köny-
nyedén.

Ámde nálunk az a baj, hogy a legéletrevalóbb
eszmék is elpusztulnak a részvétlenség sekély
vizében. Legjobb szándékkal megkezdett terveink
alig tudnak tető alá jutni. Nem a tanácsban, nem
a közgyűlési termekben hal meg az eszme, hanem
a különböző bizottságok utvesztőjében vesztik el
termékenyítő erejüket. Kevesebb bizottság és több
munka; kevesebb bizottsági tag és több kötele-
ségérzet: csakis így lehet egy minden ízében
modern, intézményekben gazdag várost létrehozni,
nem pedig halasztási indítványokkal, szörszál-
hasogatással, rabulisztikus szalmacséplésekkel és
az egyéni érdek kidomborításával.

Nagy és kis városok, községek és magánvál-
lalatok, pénzügyintézetek valamennyien leszámoltak
már az általános drágasági viszonyokkal, a meg-
élhetés nehézségeivel és többé-kevébbé kielégítő
módon rendezték és emelték tisztviselőik fizeté-
sét. A legtöbb helyen egyetlenegy tiltakozó szó
sem hangzott el a fizetésemelés ellen. Mint egy
ember állott fel a törvényhatósági bizottság és
képviselőtestület, mert belátta, hogy nem tulkö-
vetelés az, amit a tisztikar támaszt, hanem majd-
nem kétségbeesett védekezés a napról-napra
rosszabbodó megélhetési viszonyokkal szemben.
Elvállalta a legtöbb város a közköltő emelkedé-
sét, mert érezte, hogy tisztviselőivel szemben

szinte kötelezve van az áldozatkészség gyakorlására.

Nálunk igen kevés gondolkozó ember van, aki be nem látja, hogy a tisztviselőknek és városi alkalmazottaknak a fizetésrendezésre vonatkozó mozgalmuk jogosult és nem oly kérés, melyet csakis nagy áldozatok árán teljesíthetnénk. És ennek dacára ez a javaslat csigalassusággal halad a megoldás felé. Szinte tűnődve kérdezem én is, mások is, akik tisztviselőink helyzetét ismerem, hogy mi akadályozza a fizetésrendezés nyélbeütését. Mert hiszen édes Istenem, az ilyen javaslat elkészítéséhez talán csak nem kellenek hónapok vagy éppen esztendő? Az egész javaslatához nem kell egyéb, mint az állami fizetésrendezés ismerete és egy-két — Debreczennel egyenlő rangú — város megállapított fizetési táblázata, első sorban pedig jóakarattal és méltánysággal. Ha ezek rendelkezésre állanak és megvannak, egy-két hét alatt meg lehet készíteni a fizetésrendezési javaslatot, amelynek vezető gondolatainak akár az egyik, akár a másik tervezetben ki vannak domborítva. Maga a szervezeti szabályzat módosítása tudtunkkal valamelyes fiókban hever, ha tehát ez meg van, a fizetésrendezési javaslat akár minden egyes tétel megokolásával készen lehet rövid határidő alatt.

Én tehát, aki mint bizottsági tag szívesen viselem a tisztviselők érdekeit, azon háromtagú bizottsághoz fordulok, mely a fizetésrendezési javaslat elkészítésével van megbízva, kérdelem tőlük szeretettel, hogy nyilatkozzanak, hogy mi az oka ezen javaslat késésének? Nincsenek-e adataik, amelyekből dolgozhatnának, vagy talán a nyári nagy meleg nem alkalmas a közkérdések megoldására? Vagy maguk a bizottság tagjai nem akarják a javaslatot elkészíteni és úgy okoskodnak, hogy merüljön el az eszme a feledés tengerébe? Ez utóbbit nem akarom feltenni és nem tudom elhinni és éppen azért azon meggyőződésben végzem soraimat, hogy ez a javaslat elkészül és a szeptemberi közgyűlés érdemlegesen és a tisztikar teljes megnyugvására fog ez ügyben dönteni.

A fizetésrendezésre itt a tizenkettedik óra, mert a mostani állapotok nemcsak a tisztviselők helyzetét nehezítik meg, hanem oly szintben tűntetik fel a várost, mintha egyedül állana az országban mint olyan, aki a becsületes munkát illő renumerációval nem akarná honorálni.

Már pedig noblesse oblige!

Egy bizottsági tag.

A Hortobágy hasznosítása.

A Hortobágy hasznosítására kiküldött albizottság folyó hónap 14-én ülést tartott Kovács József polgármester elnöklésével.

Az ülésen az albizottság a következő javaslatot terjesztette be:

Nagyságos Polgármester Ur!

A Hortobágy hasznosítása ügyében kiküldött bizottságnak a folyó évi július hó 6-án megtartott üléséről felvett jegyzőkönyv 9. sz. határozata

alapján javaslatunkat a következőkben tesszük meg:

Azon alapelvből kiindulva, mely megbízatásunk teljesítésénél is irányelvül szolgált, hogy t. i. a Hortobágy az állattenyésztés céljaira a mostani állapotában továbbra is sértetlenül fentartassék és amellet a házipénztár is megkapja a Hortobágyból a maga jövedelmét, annak határozott kijelentésével, hogy ezen javaslatunk a gazdaságközönségnek a Hortobágyhoz eddig táplált jogait semmi tekintetben nem érintheti, tisztelettel javaslatba hozzuk, hogy évenként 40.000 korona, azaz negyvenezer korona, mint a jószágtartó gazdaságközönség által, a pótladó csökkentése céljából a házipénztár részére megajánlandó összeg, a Hortobágyra a gazdasági- és intéző-bizottság meghallgatásával és hozzájárulásával kivetessék, illetve a Hortobágy költségvetésében előirányoztassék s a költségvetés ezen összegnek is beszámításával az eddigi alapon állapíttassék meg.

Ezzel szemben joga legyen az egyes gulyatartó gazdaságoknak, illetve egyes jószágtartásra alakult csoportoknak a részükre kijelölt területeken belátásuk szerint a legeltetést egyes részeken tilalmazhatni és azokon szénát kaszálni, önként érthetőleg az illető gazdaságok jószágainak a pusztán való élelmezése céljából.

Ezzel kapcsolatban a legeltetési szabályrendelet átalakítását, illetve pótlását is szükségesnek tartjuk és azt javaslatba is hozzuk, még pedig a következő irányelvek szerint:

1. A legeltetési jog, melyből kifolyólag az eddigi kulcs szerint körülbelül 40.000 darab számos jószág volt kihajtható a tulajdonosok által, redukáltassék és pedig aként, hogy az újabb kulcs szerint csupán 28.000 darab számos jószágra adassék meg ez a jog.

2. A lakókra nézve, akik különben is nem jogalapon, hanem csupán a közgyűlés engedélyével fogva legeltethetnek, ez a kedvezmény határon kívül helyeztessék.

3. Az ily értelemben megállapítandó legeltetési jogával az illető ház- vagy földbirtokos szabadon rendelkezessék, azt másoknak is rendelkezésére bocsáthassa, illetve el is adhassa, azonban annak határozott kikötésével, hogy a legeltetési jog csupán csak helybelieknek engedhető át, az idegeneknek teljes kizárásával, önként értetvén, hogy az ilyen átengedés mindenkor csak egy legeltetési időnyire terjedhet ki, mivel a legeltetési jog a ház-, illetve földbirtok elválaszthatatlan tartozékát képezi.

4. Kivánatosnak tartjuk továbbá, hogy a szabályrendelet újból leendő átdolgozásánál az 1894. évi XII. t.-c. vonatkozó rendelkezései is, amennyiben ezen rendelkezések célszerűek és az itteni viszonyoknak megfelelők, szintén figyelembe véttessenek.

Kimondandó volna továbbá, hogy mindenféle, a Hortobágygyal összefüggésben lévő legeltetési ügyek, mint az évi költségvetés megállapítása, legelőbérek kivétele, behajtása, törlése stb. a gazdasági- és intézőbizottság véleményének is meghallgatásával intézendők el.

Ezen alapon indulva, véljük tekintes Bizottság, hogy a Hortobágy hasznosításának több mint 10 év óta vajudó ügye végleges megoldást nyerend.

Kelt a kiküldött hat tagu bizottságnak 1907. évi július hó 14., 21., 28., augusztus hó 4. és 13. napjain tartott üléseiből. Király Gyula tanácsnok, Polgári Bálint, Szentesi János, Kertész János.

*

Szentesi János az albizottság egyik tagja pótlólag megjegyzi, hogy az albizottságnak van egy másik javaslata is; nevezetesen az, hogy az eddigi díjakon kívül a jószágtartó gazdák hajlandók volnának legeltetési díj címén még 40.000 koronát fizetni, vagy beleegyezni abba, hogy a Hortobágy bármely részén szakítson ki a város 10.000 holdat és hasznosítsa azt legjobb meggyőződése szerint szabadon. Ezzel szemben a többi föld örök időkre legeltetés céljaira szolgáljon és ezen joga a legeltető gazdáknak telekkönnyvi feljegyzés által biztosítsák.

Juhász Ignác bizottsági tag azt mondja, hogy az albizottság javaslatának készítésénél a főkérdéseket mellőzte.

Aczél Géza főmérnök sem fogadja el a javaslatot és mindketten jobban szerették volna, ha az albizottság a tulajdonjog kérdésének firtatása helyett a kaszálásról és legeltetésről tett volna valamelyes érdemes javaslatot.

Végül a bizottság elhatározta, hogy a legeltetési szabályrendelet módosításának előmunkálataik megkezdji.

*

Habár érdemleges határozathozatal ez alkalommal nem volt, mi mégis örülünk a hallottaknak, mert némi közeledést látunk a legeltető gazdák részéről. Mint minden nagy dolgot, úgy a Hortobágy hasznosításának kérdését is nyélbe lehet ütni kölcsönös jóakarattal, az ennek tisztázásával, de főleg a tulajdonjog kérdésének kikapcsolásával. A tárgyalásoknál ezt méltatni kell. Mert a tulajdonjog kérdése világos és elvitathatatlanul igaz, hogy a Hortobágy a városé. És ha igen tisztelt gazdaközönségünk a megváltozhatatlanba belenyugszik, csakhamar meg lesz oldva a hasznosítás kérdése, melyből — mint a jövő igazolni fogja — éppen a gazdaközönségnek lesz a legnagyobb haszna.

A szabad orvosválasztás kérdéséhez.

Megvallom csalódottan tettem le azt a lapot, melyben dr. Tóth Kálmán ur, mint a volt ipartestületi és jelenben a kerületi pénztárnak ügyvezető titkára, szólott e kérdéshez. Azt vártam volna u. i., hogy új érvekkel, perdöntő adatokkal fog szolgálni a vitás ügy tisztázásához, avagy legalább új anyagot fog szolgáltatni alapos, beható vitára, mely nagyban hozzájárulhatna az ellentétes nézetek kiegyenlítésével e fontos kérdés megoldásához, de mindebből mit sem találtam cikkében. Ama reményben, hogy ezt szó nélkül kartársaim sem hagyják, én elhatároztam hallgatni, de ebben is csalódtam, hát mégis válasz-

lok, bár kellemetlen igazságokat kelljen is elmondanom.

Mindjárt cikkének bevezető passzusában elárulja, mennyire nem áll a helyzet magaslatán, midőn azt vallja, hogy „az új munkás-pénztár egyik nagy fontosságú teendőjét fogja képezni az orvos kérdés szabályozása“.

Nem egyik fontos teendője ez, hanem az egész alkotásnak alapvető munkája, melynek helyes, tökéletes, mindeneket kielégítő megoldása nélkül az egész nagy garral hirdetett szociális humanitarius alkotása politikai vezérünknek egy hajítófát sem fog érni.

Rajtunk, az orvosi-kar vállain fog nyugodni az egész munkás-pénztár, ha megannyi, még oly jól fizetett jogász vagy nem jogász hivatali apparatust állítanak is be; mert ezek valamennyien összevéve egyetlen beteg munkásnak sem állítják helyre az egészségét, egyetlen sérültnek sem nyújthatnak szakszerű orvosi segélyt.

És éppen ezért az orvosikar zöme feladatainak teljes tudatában igenis a lehető legteljesebb szabad orvos választásnak volt a híve mindenkor és ha most bizonyos korlátozások felvételébe megegyezett, azt sem egyéni, hanem az ügy és a biztosítottak érdekében tette. Annak a most célzatosan felkarolt és hangoztatott szabad orvos választásnak pedig, melyért Tóth ur is rajong, mégcsak előkészület sem kell, sem semmiféle tárgyalás: ott van a belügyminiszter által kiadott orvosi díj-táblázat, annál sem többet, sem kevesebbet nem követel senki, azért ha és amikor teheti és kell, gyógyít szívesen minden orvos.

Azonban kötve hiszem, hogy ily uton is több vagy nagyobb szabadság nyilvánulna meg az orvos választásban, mert nem kell még oly közönséges insinuatciókhoz sem folyamodni, (hogy mert valamely orvos elég gazdag, van pénze stb. stb.) hogy belássa ki-ki, miszerint mindig vannak és lesznek elfogadható akadályok, melyek egyes orvosokat az ily szolgálat vállalásától eltiltják, aki pedig nem vállalkozik azt képnyszeríteni nem lehet.

Önök t. cikkirő ur pedig pláne ismernie kellene mennyire szükségesek, sőt nélkülözhetetlenek néha e téren a korlátok, ha másból nem, ama izgalmas tumultusokból, ablak beverésekből, melyeket működése eddigi terén az ipartestületi beteg-segélyező pénztárnál is a fix orvos rendszer eredményezett. Azt már nem is kívánom, hogy orvos egészségügyi fontosságát bizonyos kivételes magasabb posztókban álló szaktudósok és kiváltságos orvosoknak ösmerje; de higgye el nekem, hogy nagy szükség van ezekre nem csupán a tudomány művelése és fejlesztése, hanem gyakorlati szempontból: sikeres és eredményes gyógyítás szempontjából is. Kétségbe ejtő végzetes betegedési vagy sérülési esetekben, hol, miben találna vigaszt és megnyugvást a szenvedő, ha nem hivatkozhatnánk mi, gyakorló orvosok, fölöttünk álló magasabb fórumokra? Nem volna botorság ezeket is a mindennapi orvosi gyakorlatban az egyszerű, minden diplomás orvos által egyaránt elvégezhető gyógykezelésben kimeríteni?

A tekintélyekre rossz idők járnak, megengedem, de e téren az orvosi gyakorlat terén ha nem volnának, teremtenünk kellene ilyeneket.

Ott van azonfelül a sok hivatalos teendő. Ezek is sok orvost lekötnek. Talán a szabad orvos választás kedvéért ezeket is felmenteni vélné hivatali teendőik alól?

Én úgy vélem, úgy a munkásság, mint a pénztár érdekében inkább az állana, ha mentől szigorubban lenne körvonalazható amaz orvosok elfoglaltsága, akik a pénztár tagjainak gyógyítására vállalkoznak vagyis az incompatibilitás, de erre ez uttal ki nem terjeszkedem.

De dr. Tóth cikkiró ur ügyvéd is ha jól tudom. Nem gondolná, ha a munkások jogi védelmének illetően összellátásáról lenne szó, mint itt betegsegélyezésről; önök ügyvédek is arra törekednének, hogy a munkás szabadon választhassa fiskálisát. Önök között talán nem is akadnának, akik az olyan tömeges apró tyukperek vezetése alól mentesitenők magukat és méltán? Hogy az ily természetes és jogos korlátok bármely tekintetben kárára lennének az ügynek, nem hiszem; de hogy folytonos és célzatos felhánytorgatása kivált ilyen helyről, nem lehet hasznára a munkás betegsegélyezés és balesetbiztosítás ügyének, azt vallom.

Azt mondja ön, „az az ur, aki fizet, ha a pénztár illő honorálás mellett egyenlő mértékkel megfizet, miért ne kívánhassa azt, hogy a munkásság érdekében minden orvos vállalja a gyógykezelést“. Tudok magyarul, még sem értem mit jelent, „illő honorálás mellett, egyenlő mértékkel megfizet“, de mert azt hiszem, azt akarja kifejezni, hogy aki fizet az petyegtet, hát felelek rá.

Akkora tájékozatlanságot már igazán nem mertem volna önről feltételezni, tekintettel általános tapasztalataira az ipartestületnél.

Önnek tudnia kellene, hogy az egész munkás jóléti akció, az egész szociális alkotás egy pillanatig sem állhatna fenn mai alapján, ha a mi, az orvosok munkáját csak némileg megközelítőleg is honorálnák vagy honorálni kellene és ha mi minimális követelményekkel lépünk fel, azt csupán hagyományos humánus érzésből és megszokott, könnyelműen nagylelkű voltunkból tesszük, a nagy társadalmi humanitárius célok érdekében: amiért minden mást, csak azt nem érdemeljük ön és önhöz hasonlóktól, hogy sértő insinuációkkal illesenek.

Az a való tényállás, hogy ismerve karunknak a naivitásig vitt önzetlen, nemes, emberbaráti érzelmeit, erre és pusztán erre építette fel a $\frac{2}{3}$ -ad részben jogászokból álló parlamentünk az egész szociális humanitárius alkotást és ha mi, megunva az örökös méltatlan támadásokat, elhárítjuk magunktól e feladatot, úgy Isten bizony plüre esik az egész akció.

Azt írja ön tovább „igaz kettőn áll a vásár, de ha az orvosok között a teljes szabad orvos választás keresztül nem vihető, hogyan lehet a másik felet arra kényszeríteni, hogy akkor okvetlen a korlátolt szabad orvos választást fogadja el“. De hát hol van orvos, aki a teljesen szabad

orvos választásnak ellene szegül és ki akarja kényszeríteni a pénztárt, hogy okvetlenül a korlátolt szabad orvosválasztást fogadja el? Mindezzel szemben az az igaz, hogy a fix alkalmazott pénztár orvosok rendszerétől óvjuk az illetékes tényezőket és ennek a multból ismert szomorú eredményeire tereljük a munkásság figyelmét.

Következőkben, ha jól értelmezem, azt akarja kifejezni, hogy „míg a teljesen szabad orvos választásnál a pénztár szívesen eltekintene bizonyos nehézségektől—melyek kivált az orvosok eljárásainak ellenőrzése, segélyeknek, meg nem engedett gyógyszereknek a pénztár kárára folyósítása, szóval a tagoknak való tulságos kedvezése, melyekkel páciensei számának szaporítása céljából visszaélhet—nyilvánulhat; addig a korlátolt szabad orvos választásnál ettől eltekinteni nem hajlandó“.

Nem tudom, hol veszi Tóth ur a jogcímet karunk illetően meggyanúsítására, de nem vitázom vele, csupán annak kijelentésére szoritkozom, hogy szigorú orvosi aethikánk ily visszaéléseket semmi képpen sem hajlandó eltűrni és ha ily önfelelt kartárs akadnék is, az ellen a törvény alapján létesítendő „állandó orvosi tanács“ minden esetben legnagyobb szigorral fogna eljárni.

Karunk öntől tiszteletet nem követelhet, sőt ez reája nézve meglehetősen közömbös is lehet; de diplománkat önnek is respektálnia kell, fölöttünk sértő kritikát gyakorolni még bocsánatkérések között sem jogosult.

Ebbeli fejtegetéseit tehát mellőzöm, mert azoknak fölötté áll karunk.

Önnek abban igaza lehet, „hogy amint ön a pénztári tagok és főleg a munkásság álláspontját ismeri, azok a teljes szabad orvos választás hiányában egyedül a fix orvos választást tartják jogos igényeik kielégítésére legalkalmasabbnak és ön is ezt követeli“; ámde nem azért van ön ott, hogy helyesen ismerje a munkásság nézetét, sem pedig azért, hogy bármit is e téren követelni jogosult lenne: már pedig mi sokkalta közvetlenebb forrásból, a mindennapi érintkezésből, éppen az ellenkezőjét tudjuk annak és ami tapasztalatunk a fix orvos rendszernek minden áron való mellőzését tartja a munkásság és pénztárnak is egyaránt érdekében állónak.

A munkásság egyáltalában nem fogna helyesen eljárni, ha mint ön magát kifejezi „Autonom szervei mint az összmunkásság képviselői útján választatna pénztára részére annyi amennyi orvost, és nem okulna tapasztalatain, amelyeket többi között az ipartestületi betegsegélyező pénztárnál szerzett. Ne jósoljon, hogy így vagy úgy meghajol majd a legtöbb orvos a bizalom megnyilvánulása előtt és elvállalja a fix pénztári orvosi állást és ezek felett könnyebb lesz felügyeletet és ellenőrzést gyakorolni, mert a jó sok ideje lejárt és honoráiruma is ma már igen kétes. Ne classificáljon bennünket; Ne adjon ön nekünk tanácsot mire törekedjünk, és csak bizza reánk, hogy önmagunk állapítsuk meg eljárásunk helyességét.

Ne biztosítson ön bennünket semmiről, mert avval ugyan édes keveset érünk. Gondolja meg in-

kább, hogy amely térre lépett midőn a pénztárnál vezető szerepet vállalt és amely téren én üdvözöltem legmelegebben, amely hasznára lehet ha jobb véleményre tér, époly kárára lesz, ha nem változtat mai helytelen álláspontján. Jó lesz mélyebbre hatolni e kérdés ismeretébe, hogy ama nagy reményeknek, melyeket magam is az ön belépéséhez fűztem és melyeknek nagy horderejét ön előtt magán uton feltárni igyekeztem megfelelőhessen. Meg vagyok róla győződve, sőt szentül hiszem, hogy önnek is csak ugymint jó magamnak a munkás beteg s baleset biztosítás kérdésének a megalkotott törvény alapján lehető legelőkeltebb megoldása a célja, nincs hát semmi ok arra, hogy egymást félre értsük vagy elidegenítsük.

Beható tárgyalás és ismertetésére ez ügynek mindenkor szívesen állok rendelkezésére, de ily alapon és irányban, amely mostani cikkét átlengi nem tárgyalhatunk, azaz jobban mondva velem nem tárgyalhat.

Dr. Burger Péter.

1907. évi III. törvénycikk

a hazai ipar fejlesztéséről.

(Szentelést nyert 1907. évi január hó 9-én. Kihirdettetett az Országos Törvénytárban 1907 január hó 12-én.)

(Folytatás.)

Állandó adómentességben részesíttetnek a gyáros tulajdonát képező gyári és a gyártással szorosan összefüggő ipari célra szolgáló, a gyári telken épült épületek.

A gyári telken épített munkáslakásokra a törvény 3. §-ának rendelkezései mérvadóak és ezek csak az esetben részesíthetők adómentességben, ha ezen szakasz hatálya alá vonhatók; nem adómentesek tehát azok a lakások, melyek nem munkások által használatnak. (Lásd a jelen utasítás 18. §-át.)

A gyári telken kívül emelt épületek, kivéve a munkáslakásokat, ha a gyár céljainak szolgálnak is, nem részesíthetők adómentességben. Ide sorozandók a gyárhoz tartozó oly raktárak is, amelyek az illető gyártól elkülönítve, más épületben vannak elhelyezve; ezek azon esetben sem részesíthetők az állandó házádómentességben, ha azokban kizárólag a kedvezményezett vállalatban előállított iparcikkek tartatnak is. Kivételt képeznek e tekintetben a mezőgazdasági szeszfőzdékkel kapcsolatos marhahizlalás céljaira szolgáló épületek, amelyekre az adómentesség még akkor is kiterjed, ha ezek az épületek nem a gyári telken állanak, de a bekötött marha a kedvezményekben részesített gyár termékein hizlaltatik.

Ha a kedvezményekben részesített gyári vagy ipari épület bármily célra bérbeadatik, az 1870: LI. törvénycikk 2. §-ában megállapított adómentesség megszűnik. A bérbeadott mezőgazdasági szeszfőzdékre és azok tartozékaira tehát ez az adómentesség abban az esetben sem terjed ki, ha ily gyárra az állami kedvezmények bérlő részére engedélyeztettek.

13. §.

A törvény 1. §-ának b) pontja szempontjából gyári épületeknek a gépházak, munkahelyiségek, irodák és azon raktárak tekintendők, amelyekben a gyártáshoz szükséges anyagok, segédanyagok stb. és a gyárban előállított készgyártmányok tartatnak, valamint azok a helyiségek is, amelyek munkások és családtagjaik részére étkezés céljára szolgálnak és díjtalanul engedtetnek át ezen célra; gyári teleknek pedig a telek azon részei, amelyekben az említett épületek állanak és azonkívül a be nem épített terület azon része, amely szorosan vett gyári célokra szolgál.

Ha a be nem épített területről pontosan meg nem állapítható, hogy mily hányadában szolgál szorosan vett gyári célokra, akkor oly arányban tekintendő ezen célokra szolgálónak, amely arányban áll az előbb felsorolt épületek területe a gyári telken emelt egyéb épületek területéhez.

A gyári telkek és épületek megszerzésére biztosított illetékmentesség azonban a fenálló illetéktörvények értelmében nem terjedhet ki a gyár céljaira szerzett tulajdonosi, tiszti- és munkáslakásokra és az ezen célra szolgáló telek-részekre és kertekre, még akkor sem, ha ezek a gyári telken vannak, vagy ezzel szorosan összefüggnek. Nem terjed ki továbbá az illetékmentesség a gyári üzemhez anyagot szolgáltató ingatlanok, mint erdők, bányák és más hasonló rendeltetéssel bíró ingatlanok megszerzésére.

14. §.

Ha a kedvezményezés időtartama alatt a kedvezményeket élvező gyár tulajdonosának személyében, illetve cégében változás áll be, a gyár áthelyeztetik, végül ha a gyár üzeme a törvény alá eső újabb cikkekre kiterjesztetik, a törvény 1. §-ának b) pontjában foglalt kedvezmények az ezen változások folytán szükségessé vált jogügyletekre nézve is a jelen utasítás 13. és 23. §-ában meghatározott mértékben érvényesítendők, ha az eredetileg engedélyezett kedvezmények az erre illetékes m. kir. miniszter által átruháztattak, illetve kiterjesztettek.

15. §.

A törvény 1. §-ának d) pontja alapján engedélyezett vámmentesség kiterjed az állami közutakon, hidakon és réveken a kereskedelemügyi m. kir. miniszter által közvetlenül vagy közvetve gyakorolt vámszedésre.

16. §.

A törvény 1. §-ának e) pontja értelmében a kedvezményekben részesített vállalatok az ipari célokra szükséges tisztátlan sőt az 1875. évi L. t.-cikk 13. §-ában meghatározott métermázsánkénti 76 fillérnyi áron alul vehetik igénybe és peig a m. kir. pénzügyminiszter által kijelölendő sótermelő m. kir. bányahelyeken.

A vállalat ipari céljaira szükségelt só átengedhető mennyisége és pontos ára (rendszerint 30–40 f) az illető bányahely termelési viszonyai-

nak és üzemi költségeinek megfelelően a m. kir. pénzügyminiszter által állapított meg.

Az iparsó kiszolgáltatása alkalmából leteendő biztosíték az 1875. évi L. t.-cikk 13. §-ában meghatározott 20 százalék helyett a teljes egyedárusági ár 5 százalékában állapított meg.

Az ipari célokra biztosított iparsó-mennyiséget a m. kir. pénzügyminiszter utalja ki. Az esetben, ha az iparsó denaturált állapotban utaltatnék ki, a denaturálást a vállalat költségén a sójövédéki megbízott tartozik teljesíteni.

A vállalat által átvett iparsó csak állandóan zár alatt levő helyiségben tartható és amennyiben a só denaturálva nem lett, rendszeres pénzügyi ellenőrzés alatt áll.

17. §.

A törvény 1. §-ában említett kedvezmények az összes mérvadó körülmények figyelembevételével mindenkor oly módon engedélyezendők, hogy az egyes vállalatoknak engedélyezett kedvezmények az illető iparág többi vállalatának jogos érdekeit ne sértsék. Ehhez képest, ha valamely iparcikk gyártása kedvezményeztetik, az ugyanazon iparcikket előállító és a törvény követelményeinek egyébként is megfelelő vállalatok erre vonatkozólag előterjesztendő kérelmükre szintén kedvezményekben részesítendők, kivéve, ha a magyar korona országainak termelése az illető cikkben mutatkozó belföldi szükségletet már túlnyomó részben fedezi.

Ezen korlátozás azonban nem vonatkozik a kivitel céljaira termelő vállalatokra, amelyeknek kizárólag kivitel céljaira szolgáló üzemága, ha a gyártás fokozását általános közgazdasági érdekek teszik kívánatosná, még abban az esetben is kedvezményezhető, ha az illető cikk a belföldi szükségletnek megfelelő mennyiségben állítatik elő.

18. §.

A törvény 3. §-a szempontjából, amely a munkáslakások adómentessége tekintetében intézkedik, munkásoknak tekintendők — a szó szorosabb értelmében vett ipari, mező- és erdőgazdasági munkásokon kívül — az előmunkások, gépészek, fűtők és a műegyetemi képzettséggel nem bíró művezetők, valamint a hasonló minősítéssel bíró bányamunkások is.

Munkáslakok azon osztályok, épületek és tartozékaik, amelyekben kizárólag az előző pontban említettek és hozzátartozóik laknak és amelyek kizárólag ezek által használtatnak.

A törvény ezen §-ának első bekezdésében említett vállalat alatt a munkaadó-vállalat értendő. A második bekezdés az épített tekintetében korlátozást nem tartalmaz, tehát az ebben említett 20 évi ideiglenes adómentesség harmadik személyek által épített munkáslakokra vonatkozik.

19. §.

A törvény 6. §-ának a) pontja értelmében a kereskedelemügyi m. kir. miniszter fölhatalmaztatik, hogy a törvény 1. és 2. §-aiban említett gyárak és ipartelepek építéséhez vagy meg-nagyobbitásához szükséges építési anyagokat,

nemkülönb az azok felszereléséhez és berendezéséhez szükséges gépeket, gépalkatrészeket és általában berendezési tárgyakat a m. kir. államvasútakon és az állami garanciát élvező vasútakon a jelen végrehajtási utasítás 20. §-ában részletezett önköltségek megtérítése mellett szállithassa, illetőleg szállíttathassa.

A törvény ezen pontja alapján engedélyezhető szállítási kedvezmények csakis oly tárgyakra nézve adhatók meg, melyek a hazai termelés révén állítottak elő, vagy amelyeknek külföldön való beszerzésére a kereskedelemügyi m. kir. miniszter 7. §-a alapján engedélyt adott.

A törvény szempontjából építési anyagnak, a felszereléshez és berendezéshez szükséges gépnek, gépalkatrésznek és berendezési tárgynak általában a következők tekintendők:

Az építéshez szükséges kőanyag, kavics, homok, téglák, mész, cement, gipsz, vasszerkezetek, épületfa, deszka, lécz, üveg, fedőanyag, vízvezetéki és egyéb csövek, villamos vezetékek; iparvágányok létesítése esetében a fentebbi anyagokon kívül a sinek, sinkapcsoló szerek, talpfák, kitérők, fordító korongok, váltó-biztosítási berendezések, továbbá az összes berendezéshez szükséges gépek, gépalkatrészek, készülékek, szerszámok, kazánok, tartányok.

Mennyiben minősíthetők netán egyéb itt fel nem sorolt tárgyak olyanoknak, melyeknek önköltségi kedvezmény engedélyezhető, arra nézve esetről-esetre a kedvezmény engedélyezése alkalmával, a mérvadó körülmények figyelembe vétele mellett a kereskedelemügyi m. kir. miniszter dönt.

20. §.

1. Az előző §-ban felsorolt teherárúként szállítandó építési és berendezési tárgyak után, amennyiben azok darabáru-osztályokba vagy az A) osztályba tartoznak: kocsiként és fuvarlevelenként legalább 5000 kilogramm súly után való díjfizetés esetén 100 kilogramm- és kilométerenként 0.32 fillér egységtétel, 100 kilogrammonként 8 fillér kezelési illeték és a törvényes szállítási adó alapján esedékes viteldíjak; amennyiben pedig a kérdéses cikkek a többi kocsirakomány-osztályok valamelyikébe tartoznának, a tényleges súly, de kocsiként és fuvarlevelenként legalább 10,000 kilogramm után való díjfizetés esetén 100 kilogramm- és kilométerenként 0.20 fillér egységtétel, 100 kilogrammonként 4 fillér kezelési illeték és a törvényes szállítási adón alapuló díjtételek fognak számíttatni.

Legcsekélyebb illeték gyanánt 100 kilogrammonként 8 fillér fizetendő.

2. A felsorolt építési anyagoknak az ipar- és bányavágányokon, valamint a nyílt pályán való díjszámítására nézve a következő szabályok a mérvadók:

a) A magánfelek tulajdonát képező ipar- és bányavágányokon az illető vágánytulajdonossal kötött üzemviteli szerződésben megállapított kocsikiállítási illetékek alkalmazandók.

Oly esetekben azonban, midőn a nyílt vonalból kiágazó s magánfél tulajdonát képező ipar-

és bányavágányokon a szomszéd állomásig egy összegben kifejezett, tehát az államvasuti nyílt vonalra eső illetéket is magában foglaló kocsi-kiállítási díj van szerződésileg megállapítva, az ipar- vagy bányavágányon való szállításért az együttes díjnak 50 százaléka fizetendő.

b) Valamely államvasuti bánya- vagy egyéb mellékvágányon (összekötő parti vágány stb.), valamint a nyílt pályán be- vagy kirakandó fentebb felsorolt építési anyagok dijszámítása következőleg eszközözendő:

Oly esetekben, midőn az építési anyagok az államvasutak nyílt vonaláról, vagy nyílt pályának tekintendő bánya- vagy egyéb mellékvágányról egyes kocsiakományokban szállítatnak, ezek után a m. kir. államvasutak helyi dijszabásának illető szakaszaiban meghatározott illetékek 50 százalékkal mérsékelve alkalmazandók, mi mellett egyebekben az ezen szakaszokban foglalt határozmányok mérvadóak.

Ugyanezen dijszámítás alkalmazandó az építési anyagoknak a leadási állomásról a nyílt pályára való kiállítására nézve. Amennyiben azonban a kiállítás oly rakodóhelyre történik, mely használható kitérővel bír, melyre tehát a szállítás a rendes vonatokkal eszközölhető, ez esetben a dijszámítás az egyes kocsiakományokban szállított építési anyagok után, a tényleges dijszabási távolság alapul vételével, az illető kitérőig alkalmazandó.

3. Az önköltségi viteldíjak alkalmazása mellett a szállítmányok be- és kirakásáról a kedvezményt igénybe vevő fél saját költségén tartozik gondoskodni.

4. Amennyiben a jelen utasítás másképen nem határoz, a szóban levő szállítmányok tekintetében általában a m. kir. államvasutak helyi dijszabásában foglalt határozmányok mérvadóak, mihez képest a felmerülő mellékilletékek, valamint külön teljesítményekért dijszabásilag fennálló egyéb illetékekre (mint például hidvám, átrakodási, átszállítási, mérlegelési és pótilletékek stb.) vonatkozólag dijszabásilag fennálló határozmányok a jelen szakasz által nem érintettek, illetve az említett szállítmányok után is dijszabás-szerűen fizetendők. (Folyt. köv.)

Hirek.

— 2509 eln. sz. **Értesítés.** Első Ferencz József apostoli királyunk Ó Felsege születésének ez évi évfordulati napján, folyó augusztus hó 18-án, vasárnap a reformátusok nagytemplomában reggeli 8, a római kath. templomban reggeli 9 és az izraeliták imaházában (Deák Ferenc-utca) délelőtt 10 órakor hálaadó isteniszteletet tartatnak, amiről tisztelettel értesitem. Gyülekezés a városháza nagy tanácstermében reggeli hét és fél órakor. Debreczen, 1907 augusztus 10. Kovács József, polgármester.

— **Országos Tisztviselő Takarékpénztár.** Néhány hét óta országos agitáció folyik a magyarországi tisztviselők között, melynek célja egy országos tisztviselő takarékpénztár felállítása Budapesten. A szorgalomnak jelentős sulyt ad az a körülmény, hogy az Országos Tisztviselő Szövetség erkölcsi támogatásával történik. Az alakítandó pénztintézet

célja az utóbbi időkben oly egészségtelen módon felszaporodott uzsorás szövetkezetek karmai közül megmenteni a tisztviselőket, azoknak adóságait konvertálni, általában anyagi helyzetüket javítani. A központ egy részvény névértékét igen csekély összegben, 20 koronában állapította meg, éppen azon célzattal, hogy a kisebb tisztviselőknek is alkalmat nyújtson részvényvételre. A pénztintézet létesítése érdekében Révész Ödön szövetségi titkár Debreczenbe is eljött, hogy az eszmét terjessze s a tisztviselők figyelmét felhívja a takarékpénztár megvalósításának elősegítésére.

10822—1907. sz.

Árverési hirdetmény.

Debreczen sz. kir. város tanácsa közhírré teszi, hogy a város tulajdonát képező s a debreczeni 9216. sz. tjkvben A + 155 hrsz. alatt felvett 5685/I — 20/b. — 1/1 hrsz. ingatlanok:

1. az 5685 I—20/b—3/b—1/1—a	hrszámmal jelölt része	292	négyszög-öl.
2. „ 5685 I—20/b—3/b—1/1—b	„	292	„
3. „ 5685 I—20 b—3/b—1/1—c	„	292	„
4. „ 5685 I—20/b—3 b—1/1—d	„	292	„
5. „ 5685 I—20/b—3/b—1/1—e	„	293	„

területtel; — továbbá az ugyanazon tjkvben A + 156. hrsz. 5685/I—20 b—3/b—1/2 hrsz. ingatlannak 5685/I—20/b—1/2—a helyrajzi számmal jelölt része 280 négyszögöl területtel a törvényhatósági bizottsági közgyűlésnek 280/15,962—1906. bkgy. sz. alatt hozott s a m. kir. belügyminiszter által 1917/1907 III. fő sz. alatt jóváhagyott határozata folytán a folyó 1907 szeptember 12-ik napján a városháza közgyűlési termében tartandó nyilvános árverésen eladatik; mely árverésre az árverelni szándékozók azzal a megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az árverési feltételek a hivatalos órák alatt a számvevői hivatalban megtekinthetők.

Debreczen, 1907 július hó 25-én.

A városi tanács.

240. vrs. sz. Hajdu vármegye és Debreczen sz. kir. város főispánjától.
1907.

Pályázati hirdetmény.

Debreczen szabad királyi város törvényhatóságánál a házipénztári ellenőri állás üresedett meg. Ezen állás, mely évi 2000 korona fizetésből és 400 korona lakáspénzből álló javadalmazással van egybekötve, Debreczen szabad királyi város törvényhatóságának az alábbi határidő lejártá után tartandó legközelebbi rendes közgyűlésen fog választás útján betöltetni.

Felívhom mindazokat, akik erre az állásra pályázni kívánnak s az 1883. évi I. t.-c. 18. §-ban körülírt minősítést kimutatni képesek, hogy okmányaikkal felszerelt pályázati kérvényeiket hozzám, mint a kijelölő választmány elnökéhez folyó évi szeptember hó 1-ső napjának délelőtt 12 órájáig annyival is inkább benyujtsák, mert a későbbben érkező pályázati kérvények figyelembe vételét nem fognak.

Ez alkalommal a választás folytán esetleg üresedésbe jövő állásokra is pályázat nyittatik.

Debreczen, 1907 augusztus 1.

Weszprémy Zoltán s. k.

főispán.

223/1907. vrs. sz.

Pályázati hirdetmény.

Debreczen sz. kir. város törvényhatóságánál egy rendőrfőkapitánysági iktatói állás jött üresedésbe, mely állás Debreczen sz. kir. városnak az alábbi határidő lejártá után tartandó legközelebbi bizottsági rendes közgyűlésén választás útján fog betölteni.

Ezen állás évi 1500 korona fizetés és 300 kor. lakbérből álló javadalmazással van egybekötve. Felhivom mindazokat, kik ezen állást elnyerni

óhajtják s a törvényben előirt minősítést kimutatni képesek, hogy okmányaikkal felszerelt pályázati kérvényeiket hozzám, mint a kijelölt választmány elnökéhez folyó évi augusztus hó 21. napjának délután 5 órájáig annyival is inkább benyujtsák, mert a későbbben érkező pályázati kérvények figyelembe vétetelni nem fognak.

Ez alkalommal a választás folytán esetleg üresedésbe jövő állásokra is pályázat nyittatik. Debreczen, 1907 július hó 17.

Weszprémy Zoltán,
főispán.

11.242.
1907. szám.

Versenyárgyalási hirdetés.

Debreczen sz. kir. város által építendő tanyai iskolák építési munkáinak biztosítására zárt ajánlati versenyárgyalás hirdettetik.

Öt tanyai iskola építési munkái biztosítatnak és pedig:

1. Az „Ebesen“.
2. A „Nagycsereén“.
3. A „Szepesen“.
4. A „Hegyesen“.
5. A „Pacson“.

A tanyák helye a városi mérnöki hivatalnál kitett térképen megtekinthető.

Egy tanyai iskola építési munkái a következő végösszegekkel vannak előirányozva:

	Iskola és lakás		Istálló		Sertés- és tyúk ól		Ürszék		Kert és sütő-kemence		Összesen	
	kor.	fill.	kor.	fill.	kor.	fill.	kor.	fill.	kor.	fill.	kor.	fill.
I. Kőmives munka	5756	97	921	60	—	—	143	58	70	—	—	—
II. Tetőfedő „	1230	15	—	—	—	—	—	—	—	—	7908	72
III. Acs „	4105	12	382	—	150	—	300	—	1430	—	4487	12
IV. Bádógos „	487	70	—	—	—	—	—	—	—	—	487	70
V. Asztalos, lakatos, mázoló, üveges munka	1241	20	—	—	—	—	—	—	—	—	1241	20
VI. Szobafestő munka	96	—	—	—	—	—	—	—	—	—	96	—
VII. Különfélék	689	—	64	—	—	—	—	—	—	—	753	—
Összesen	13,606	14	1367	60	150	—	443	58	1500	—	17,067	32

azaz tizenhétézerhatvanhét korona 32 fillér.

Ajánlatok iskolánként külön egy iskola összes munkáira fogadtatnak el s munkanemenkénti ajánlatok figyelembe nem vétetnek,

Ajánlat bármelyik iskolára külön és önállóan is, de az összes iskolákra együtt is tehető.

Ajánlatot tehet minden kellő képesítéssel bíró debreczeni iparos.

Ajánlattevő köteles az előirányzott összeg 5%-át készpénzben, vagy óvadékképes értékpapirban bánatpénzül f. évi augusztus hó 20. délelőtt 10 óráig a házipénztárnál letenni s a letéti jegyet ajánlatához csatolni.

Az ajánlat számtételei számmal és betűvel kiirandók, általában az ajánlatoknak olvasható irással kell kiállítva lenni s kétséget támasztható kifejezéseket ne tartalmazzon.

Ajánlattevő köteles ajánlatában kijelenteni, hogy a terveket, költségvetést, vállalati általános és részletes feltételeket, helyi viszonyokat teljesen ismeri s magára kötelezőnek elfogadja.

A kellően felszerelt írásbeli zártajánlatok f. 1907. évi augusztus hó 21-én délelőtt 11 óráig a polgármesteri hivatalba nyújtandók be s augusztus hó 21-én délelőtt 11 órakor a városház nagytermében nyilvánosan bontatnak fel.

Elkészve beadott, a feltételeknek meg nem felelő, kellően fel nem szerelt, távirati és utóajánlatok figyelembe nem vétetnek.

Minden ajánlattevő ajánlatával a felbontástól számított három hónapig kötelezettségben marad.

A városi tanács fentartja magának a jogot, hogy a beérkező ajánlatok közül szabadon választhasson, vagy azok mellőzésével a munkálatokat más uton biztosíthassa.

A helyszíni rajztervek, költségvetés és vállalati feltételek a városi mérnöki hivatalban (Simonffy-utca 2/b., II. em.) a hivatalos órák alatt (d. e. 8—1-ig) megtekinthetők s ugyanott a kívánt felvilágosítások megadatnak.

Kelt Debreczen sz. kir. város tanácsának 1907. évi július hó 30-án tartott üléséből.

A városi tanács.